

ข้อผิดพลาด ที่พบบ่อย

ทางเภสัชวิทยา

เรียบเรียงโดย

นพ.ศรัณย์ โชคญาณกร
พญ.ศิวกรณ์ มโนมัยสันติภาพ
นพ.สุรัชย์ เล็กสุวรรณกุล
นพ.สุวิวัฒน์ บุนนาค

ข้อผิดพลาดที่พบบ่อยทางเภสัชวิทยา

ภาควิชาเภสัชวิทยา คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Table of Contents

การใช้ยาในโรคทองร่วงเฉียบพลัน.....	2
Antibiotics for acne	9
ภาวะคลื่นไส้อาเจียนจากยาเคมีบำบัดสำหรับประชาชน	15
การคุมกำเนิดฉุกเฉิน	19
"ไขหวัดใหญ่" เรื่องใหญ่ที่ป้องกันได้.....	24
ยารีดดีกว่ายากินจริงหรือ?.....	28
การใช้ยาบนฉลากสำหรับโรคภูมิแพ้จมูก.....	33

การให้ยาในโรคท้องร่วงเฉียบพลัน

นพ. สุวิวัฒน์ บุญนา

อ.นพ.นบดล วัชรชัยสุรพล

ภาควิชาเวชศาสตร์ชุมชน คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โรคท้องร่วง (diarrhea) หมายถึง ภาวะที่ผู้ป่วยมีอาการถ่ายอุจจาระเหลวจำนวนมากกว่าหรือเท่ากับ 3 ครั้งต่อวัน หรือถ่ายอุจจาระลักษณะเป็นมูกหรือมูกเลือดหรือน้ำอย่างน้อย 1 ครั้ง

จากข้อมูลของสำนักกระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2562 ถึงวันที่ 16 สิงหาคม 2562 พบว่าโรคท้องร่วงเป็นโรคที่พบบ่อยในทุกกลุ่มอายุ พบผู้ป่วยทั้งหมด 634,334 รายจากทั้งหมด 77 จังหวัด แต่มีอัตราการเสียชีวิตต่ำ ในช่วงที่เก็บข้อมูลดังกล่าวข้างต้น พบการเสียชีวิตเพียง 4 ราย คิดเป็นอัตราการเสียชีวิต 0.01 ต่อแสนประชากร

ผู้ป่วยโรคท้องร่วงอาจแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มตามอาการเด่น ได้แก่ กลุ่มที่มีอาการอาเจียนเป็นอาการเด่น และ กลุ่มที่มีอาการถ่ายอุจจาระเหลวเป็นอาการเด่น

ในกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการอาเจียนเป็นอาการเด่น มักเกิดจากการรับประทานอาหารที่มีสารพิษ (toxin) ที่ผลิตจากเชื้อแบคทีเรียที่ปนเปื้อนในอาหาร หรือการติดเชื้อไวรัสในทางเดินอาหาร

สำหรับกลุ่มผู้ป่วยที่มีอาการอุจจาระเหลวเป็นอาการเด่น มักมีสาเหตุจากการติดเชื้อแบคทีเรียหรือไวรัสในทางเดินอาหาร บางครั้งเกิดจากอาการข้างเคียงของยาบางชนิด เช่น ยาปฏิชีวนะ

การรักษาโรคท้องร่วงประกอบด้วยการรักษาที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่

1. การรักษาทดแทนภาวะขาดน้ำและการสูญเสียเกลือแร่

การรักษาทดแทนภาวะขาดน้ำและการสูญเสียเกลือแร่เป็นการรักษาที่จำเป็นสำหรับโรคท้องร่วงจากทุกสาเหตุ การให้สารน้ำและเกลือแร่ทดแทนมี 2 วิธี ได้แก่

- 1) การให้สารน้ำและเกลือแร่ทดแทนทางปากด้วยผงเกลือแร่ (oral rehydration solution, ORS) อาจเรียก ORS ว่าผงน้ำตาลเกลือแร่ก็ได้เนื่องจากมีน้ำตาลเป็นส่วนประกอบหนึ่ง
- 2) การให้สารน้ำและเกลือแร่ทดแทนทางหลอดเลือดดำ

หากสูญเสียน้ำและเกลือแร่ไม่มากและยังยอมรับประทานทางปากได้ไม่มีอาการอาเจียนรุนแรง ควรได้รับ ORS ซดดื่ม การชง ORS มีกลสม 1 ซองกับน้ำดื่ม 1 แก้ว (250 ซีซี) หรือตามที่ฉลากกำกับ ยาระงับไว้ โดยให้ดื่มประมาณ 1-1.5 เท่าของปริมาณอุจจาระที่ถ่าย โดยการดื่มทีละน้อยแต่บ่อยครั้ง

หากมีการขาดน้ำและเกลือแร่ปานกลางหรือรุนแรง เช่น มีอาการคอแห้งมาก หน้ามืด ใจสั่น หรืออาเจียนมากจนไม่สามารถรับประทานทางปากได้เพียงพอ ควรได้รับสารน้ำเกลือแร่ทดแทนทางหลอดเลือดดำ

การรักษาทดแทนภาวะขาดน้ำและการสูญเสียเกลือแร่เป็นการรักษาแบบประคับประคอง จะพิจารณาให้จนกว่าอาการดีขึ้น เช่น การถ่ายอุจจาระกลับมาเป็นปกติ ก็สามารถหยุดการรักษาได้